ROK VI

WIADOMOŚCI PRZEMYSŁU CHEMICZNEGO

ORGAN ZWIĄZKU PRZEMYSŁU CHEMICZNEGO RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

№ 6

WARSZAWA, DNIA 15 MARCA 1931 R.

W SPRAWACH TŁUSZCZOWYCH

Aktualne obecnie zagadnienia tłuszczowe — w płaszczyźnie właściwego ustosunkowania stawek celnych na artykuły tłuszczowe — wymagają wszechstronnego oświetlenia. Poglądy sfer rolniczych zostały sformułowane w artykule pióra p. Jerzego Gościckiego p. t. „Ograniczenia importu nasion oleistych i tłuszczów roślinnych", ogłoszonym w Nr. 5 „Rolnika Ekonomisty". Stanowisko przemysłu chemicznego znalazło wyraz zarówno w licznych memorjałach kierowanych do Rządu, jak w artykule „W sprawie samowystarczalności tłuszczowej", ogłoszonym w Nr. 2 naszego wydawnictwa.

Zagadnienie jednak jest tak obszerne, a zarazem skomplikowane, że domaga się oświetlenia z kilku różnych punktów. Obecnie pragnęlibyśmy rozważyć sprawę pod kątem widzenia potrzeb nowopowstającej w Polsce produkcji olejów roślinnych z importowanych nasion egzotycznych.

Postulat budowy nowoczesnej olejarni w porcie polskim jest formułowany oddawna, nietylko jako jedna z elementarnych podstaw rozwoju Gdyni, lecz również jako istotny czynnik prosperacji polskiego przemysłu tłuszczowego. Ale wprowadzenie jakichkolwiek stawek celnych na niehodowane w kraju nasiona oleiste zgóry przekreśla realizację budowy wielkiego olejarstwa w Gdyni. Żaden poważny kapitał nie mógłby zaangażować się w budowie większej olejarni, opartej na nasionach egzotycznych, jeżeli tylko nasiona te byłyby obłożone jakąkolwiek stawką celną przy imporcie. Wprawdzie sfery rolnicze przewidują w swoich projektach — obok stawek celnych na nasiona egzotyczne — możność udzielania zezwoleń na bezcłowy ich przywóz dla olejarni; jednak indywidualne udzielanie ulg celnych nie może stanowić podstawy do racjonalnej kalkulacji przerobu nasion egzotycznych. Poważne przedsiębiorstwo nie może opierać swej egzystencji na całkowitej dowolności udzielania lub nieudzielania prawa bezcłowego przywozu nasion, gdyż leżałoby ono w dyskrecjonalnej kompetencji władz, które zależnie od konjunktury mogłyby ustosunkować się rozmaicie do każdego transportu nasion egzotycznych. Element niepewności jest bodaj najgorszy w normalnej pracy przemysłowej, zaś wprowadzenie go byłoby równoznaczne z odrzuceniem projektów rozbudowy w Polsce przemysłu olejarskiego.

Jest też rzeczą oczywistą, że obłożenie cłem surowca do fabrykacji olejów roślinnych — podrożyłoby je znacznie. Przemysł przetwórczo-tłuszczowy, opierający swoją produkcję na olejach egzotycznych, podniósłby wówczas znacznie koszt produkcji, co z natury rzeczy wywołać musi zwyżkę cen i konieczność podwyższenia stawek celnych na gotowe artykuły tłuszczowe.

Dlatego też projektom wprowadzenia ceł na nasiona egzotyczne, przeznaczone do przerobu w olejarniach, przeciwstawić się musimy w sposób zdecydowany. Dotyczy to zresztą w równej mierze stawek celnych na nasiona słonecznikowe, których w kraju nie posiadamy w dostatecznych ilościach, a których import jest konieczny, jeżeli tylko utrzymać mamy ruch w istniejących olejarniach.

Jeśli mowa o zabezpieczeniu interesów rolnictwa, to przedewszystkiem zwrócić należy uwagę na konieczność rozciągnięcia przepisów ustawy margarynowej na teren Górnego Śląska. Polskie ustawodawstwo w tej dziedzinie zostało przyjęte również przez Senat gdański i obowiązuje na terenie Wolnego Miasta. Dzięki temu uniemożliwione są jakiekolwiek zafałszowania masła margaryną, gdyż rygorystyczne przepisy kładą tamę możliwości podobnych nadużyć. Lecz Sejm śląski nie rozciągnął tymczasem mocy obowiązującej ustawy na teren Śląska, i niewątpliwie naczelnym postulatem rolnictwa powinno być obecnie dążenie do wprowadzenia właściwych przepisów ustawowych na całym terenie Rzeczypospolitej. Dalej trzeba wskazać na konieczność ostatecznego uregulowania nomenklatury poz. 51 taryfy celnej, w kierunku wyraźnego wskazania, że niską stawkę celną (zł. 1,50) opłacają tylko takie tłuszcze utwardzone, które zawierają ponad 2% wolnych kwasów tłuszczowych. Przeprowadzenie tych dwu postulatów zabezpiecza interesy rolnictwa, natomiast dążenie do wprowadzenia stawek celnych na egzotyczne nasiona oleiste podważyłoby tylko podstawy wielkiego olejarstwa, nie dając żadnej korzyści rolnictwu.

WŚRÓD KSIĄŻEK

Wyszedł z druku tom piąty i ostatni wydawnictwa pamiątkowego, poświęconego Powszechnej Wystawie Krajowej w r. 1929 w Poznaniu. Tom piąty zawiera rozdziały, poświęcone rolnictwu, zdrowiu, wychowaniu fizycznemu, nauce i sztuce na P. W. K., obejmuje ponadto spis wydawnictw P. W. K., wreszcie ogólną charakterystykę znaczenia Powszechnej Wystawy Krajowej.

W ten sposób zakończona została praca nad utrwaleniem metod działalności, stosowanych w organizacji P. W. K. Wydawnictwo jest niewątpliwie pożyteczne, gdyż stanowi cenny materjał informacyjny dla przyszłych organizatorów wystaw. Należy jednak stwierdzić, że bez żadnej szkody dla całości, a z oczywistym pożytkiem dla czytelnika i nakładcy można było — skracając nieco poszczególne arykuły, opuszczając niektóre zbyt szczegółowe zestawienia — zawrzeć tę samą treść w mniejszej ilości tomów. Pewna oszczędność wydawnicza przyczyniłaby się również w niemałym stopniu do obniżenia kosztów dzieła.

Nakładem Związku Izb Przemysłowo-Handlowych ukazało się sprawozdanie z pierwszego kongresu Izb Przemysłowo-Handlowych. Sprawozdanie zawiera rozdziały, dotyczące organizacji kongresu, sprawozdania z posiedzeń plenarnych, uchwały, wreszcie wygłoszone na plenarnych i sekcyjnych posiedzeniach referaty.

KRONIKA

Dn. 11 marca r. b. odbyło się posiedzenie Zarządu Związku Przemysłu Chemicznego, na którem zdecydowano ostatecznie termin ogólnego zebrania na dzień 18 kwietnia r. b. Na ogólnem zebraniu wygłoszony będzie przez Dyrektora Związku referat o działalności Związku Przemysłu Chemicznego w ciągu 10-ciu lat istnienia naszej organizacji.

Zarząd wysłuchał też sprawozdania z bieżących spraw Związku, zwłaszcza w zakresie zagadnień eksportowych, oraz zastanawiał się nad sprawami prasowemi.

W dn. 2—4 marca odbyły się posiedzenia Państwowej Rady Kolejowej. Na posiedzeniu Komitetu Taryfowego rozważano wnioski, opracowane przez specjalną komisję, której zadaniem było ustalenie wysokości zniżek przewozowych dla przemysłów specjalnie zagrożonych kryzysem gospodarczym. Liczne wnioski, zgłoszone przez Komisję, zostały całkowicie przyjęte. W grupie produktów chemicznych postanowiono przyznać pewne ulgi przewozowe przy przewozie superfosfatu z fabryk, położonych w południowej części Polski. Następnie uchwalono zreformować taryfę wyjątkową na przewóz drobnych przesyłek nawozów sztucznych w ten sposób, aby korzystały z niej wyłącznie towary polskiego pochodzenia. Dla benzolu surowego, adresowanego do destylarni krajowych, przyznano zniżkę przewozową w drodze taryfy wyjątkowej, zaliczając go do klasy 10. Dla olejów smołowcowych, przewożonych w cysternach, zmieniona została podstawa obliczenia. Na wywóz z gazowni smoły preparowanej, idącej do Gdańska i Gdyni, postanowiono stworzyć specjalną taryfę eksportową. Uchwalono deklasyfikację dekstryny z klasy 5 do 7. W związku z obniżeniem kosztów przewozu cynku, postanowiono obniżyć również koszt przewozu cynku przetapianego, idącego do fabryk bieli cynkowej.

W związku z wątpliwościami, wyłaniającemi się w praktyce, Min. Skarbu wyjaśniło, że nadpłaty emisyjne, pobierane ponad wartość nominalną emitowanych przez spółki akcyjne akcyj, nie są przychodem, wynikającym z operacyj danego przedsiębiorstwa, ani też przychodem z realizacji należących do niego przedmiotów majątkowych, lecz jako przychód z zewnątrz, ściśle związany z organizacją samego przedsiębiorstwa — nie podlegają doliczeniu do dochodu podatkowego w wypadkach, gdy odnośna spółka przekazuje je na fundusze rezerwowe.

Gdyby jednak spółka nadpłaty emisyjne nie przekazała na fundusze rezerwowe, lecz doliczyła je do zysku danego roku operacyjnego, z którego wypłaca tantjemy, dywidendy i t. p., wówczas nadpłaty emisyjne, jako część składowa zysku bilansowego, narówni z innemi pozycjami tego zysku, podlegać będą opodatkowaniu.

Kasa Chorych m. st. Warszawy przystąpiła do ściągania „należności" za jeden dodatkowy tydzień, wynikający z wyrównań jednodniowych za 6 ostatnich lat wstecz na skutek tego, że przy obliczaniu tygodniowem składek za 52 tygodnie w roku — Kasa Chorych pobrała składki za 364 dni składkowe, a nie 365, względnie 366.

Ponieważ podobny wymiar składek jest pozbawiony podstaw prawnych — przeto zrzeszone przedsiębiorstwa, w razie wysunięcia żądań dopłaty przez warszawską Kasę Chorych, zechcą porozumieć się ze Związkiem Przemysłu Chemicznego.

Prasa niemiecka podkreśla spadek wywozu sztucznych nawozów azotowych z Niemiec, przy jednoczesnym wwozie ich z zagranicy. Specjalnie wzrósł przywóz siarczanu amonowego; tak np., z Polski wwieziono w r. 1930 — 44.760 tonn, wobec 200 tonn w r. 1928 i 1929. Szukając przyczyn, dzięki jakim Polska mogła umieścić w Niemczech tak duże ilości siarczanu amonu, prasa niemiecka przypuszcza, że stało się to dzięki szczególnie niskim cenom wywozowym.

Z chwilą wybuchu wojny celnej węgiersko-czechosłowackiej, rząd węgierski zarządził reglamentację przywozu z państw, nie będących z Węgrami w stosunkach traktatowych. Towary, pochodzące z państw posiadających traktaty, a więc i z Polski, nie potrzebują pozwoleń na przywóz — wystarczy jedynie świadectwo pochodzenia towaru. Świadectwa te wydają właściwe Izby; wiza konsularna nie jest wymagana.

W Bułgarji powstała nowa fabryka kaloszy i wyrobów gumowych A. G. „Simeon". Fakt ten wpłynąć może na zmniejszenie eksportu polskiego obuwia gumowego. Eksport polski do Bułgarji rozwijał się dotąd nader pomyślnie pomimo bardzo wysokich ceł, mianowicie w r. 1929 wwieźliśmy do Bułgarji 3.400 kg. obuwia gumowego, wartości 690.000 lewów, co stanowiło 2% całego przywozu, w ciągu 10 miesięcy roku 1930 wwieźliśmy 25.300 kg., wartości 5.750.000 lewów, czyli 23% całego przywozu obuwia gumowego.

W Austrji projektowane jest podwyższenie niektórych stawek taryfy celnej. Między innemi, przewidywuje się podwyższenie ceł na następujące produkty chemiczne:

Kwas siarkowy . . .	3.50 kor. zł. za 100 kg.
Chlorek bielący . . .	3.— „ „
Ałun potasowy, siarczan glinowo-potasowy . .	4.— „ „
Klej wszelki	25.— „ „
Biel cynkowa	20.— „ „

X Sprawozdanie Związku Przemysłu Chemicznego, obejmujące spis członków Związku, sporządzone w trzech językach skorowidze wytwarzanych artykułów, sprawozdanie ze stanu poszczególnych działów przemysłu chemicznego w r. 1930 oraz właściwe sprawozdanie z działalności Związku za r. 1930 — ukaże się w druku w najbliższych dniach i będzie rozesłane, wraz z zaproszeniem na ogólne zebranie, wszystkim członkom Związku Przemysłu Chemicznego. Sprawozdanie rozesłane też będzie tym wszystkim instytucjom i osobom, które interesują się bliżej wytwórczością chemiczną oraz działalnością Związku.

Od dn. 20 do 26 lipca r. b. odbędzie się w Strasburgu Kongres Tłuszczowy, w zakresie przedewszystkiem spraw olejów roślinnych, ich utwardzania oraz zastosowania. Sekretarjat Kongresu mieści się w Paryżu, zaś wszelką korespondencję należy kierować pod adresem: Secrétariat du Congrès du Graissage, 85, Boulevard du Montparnasse, Paris 6e.

NOWE ROZPORZĄDZENIA

W Dz. Ust. Nr. 13 z dn. 17 lutego r. b. ukazało się pod poz. 62 Rozporządzenie Ministra Skarbu z dn. 23 stycznia 1931, przesuwające termin składania zeznań o dochodzie przez osoby fizyczne — do dn. 1 maja 1931.

W Dz. Ust. Nr. 16 z dn. 28 lutego r. b. ukazały się pod poz. 76, 77, 78, 79, 80 Ustawy z dn. 3 lutego 1931, ratyfikujące: Umowę handlową między Polską a Hiszpanją, Umowę handlową między Polską a Portugalją, Umowę handlową między Polską a Łotwą, Umowę handlową między Polską a Estonją, Umowę o małym ruchu granicznym między Polską a Rumunją.

W Dz. Ust. Nr. 16 z dn. 28 lutego r. b. ukazała się pod poz. 81 Ustawa z dn. 3 lutego 1931 o państwowym funduszu drogowym.

W Dz. Ust. Nr. 16 z dn. 28 lutego r. b. ukazała się pod poz. 82 Ustawa z dn. 12 lutego 1931 o poborze 10% dodatku do niektórych podatków i opłat stemplowych.

Ustawa ta upoważnia Ministra Skarbu do pobierania tego dodatku od podatków bezpośrednich, pośrednich, opłat stemplowych, podatku spadkowego i od darowizn.

W Dz. Ust. Nr. 17 z dn. 4 marca r. b. ukazały się pod poz. 86, 87, 88, 89 Ustawy z dn. 3 lutego 1931, ratyfikujące: Konwencję handlową, Konwencję weterynaryjną, Konwencję w sprawie ubezpieczenia na starość, Układ o uregulowanie długu wojennego — wszystko między Polską a Francją.

Wejście w życie nowego traktatu handlowego polsko-francuskiego uzależnione jest od ratyfikacji przez parlament francuski.

W Dzienniku Taryf i Zarządzeń Kolejowych Nr. 7 ukazało się Rozporządzenie Ministra Komunikacji, na zasadzie którego utworzona została taryfa eksportowa dla siarczanu miedzi przy wywozie przez Gdańsk i Gdynię.

W tymże Dzienniku Taryf ogłoszone zostały przepisy, dotyczące zmian kosztów przewozu za próżne wagony prywatnych właścicieli. O ile dotąd opłaty wynosiły 10 zł. od wagonu przy przesyłkach zwyczajnych, to obecnie ustalona została opłata 10 gr. od wagonu i kilometra na odległościach do 100 km i po 10 złotych od 1 wagonu na odległościach powyżej 100 km.

Na zasadzie tego Rozporządzenia opłaty za przewóz próżnych wagonów prywatnych właścicieli na niedalekich przestrzeniach zostały zniżone, co ma znaczenie specjalne dla przedsiębiorstw górnośląskich. Jednakże wprowadzenie tej ulgi nie rozwiązuje jeszcze zagadnienia przewozu tego typu wagonów, który winien być w zasadzie bezpłatny.

NOTOWANIA CEN WAŻNIEJSZYCH WYTWORÓW PRZEMYSŁU CHEMICZNEGO

Aceton	470	zł.
Alkohol metylowy techniczny 90%	180	„
„ „ czysty 99%	300	„
* Amonjak skroplony za 1 kg NH_3	1,80	„
* Azotniak mielony za 1 kg % N_2	1,70	„
* „ granulowany za 1 kg % N_2	1,90	„
* Azotan amonu	103,60	„
Benzol handlowy 90%	85	„
„ czysty	100	„
Bisulfat (kw. siarczan sodu)	13,50	„
* Boraks	103	„
Chlorek cynku 50° Bé	45	„
Chlorek wapna bielący	36	„
Chlorek wapnia ($CaCl_2$)	20—22	„
Chloroform czysty	800	„
„ „pro narcosi"	1.800	„
Eter siarkowy	390	„
Fenol czysty	300	„
Formalina 40%	270	„
* Gliceryna farmaceutyczna 30° Bé	305	„
* „ techniczna 85/88%	175	„
* Karbid granulowany	75	„
Karbolineum	39,75	„
Klej kostny	250	„
Klej skórny	400	„
Krezol	140	„
* Kwas azotowy 30° Bé w przel. na 100% HNO_3	110	„
Kwas mrówkowy 85%	241	„
Kwas siarkowy 60° Bé	7,37	zł.
„ solny 19°/21° Bé	13,25	„
„ octowy techn. 30%	120	„
Mączka kostna odklejona 30% P_2O_5	17	„
„ rogowa 13/14%N	60	„
Naftalina surowa prasowana	34,50	„
„ czysta w łuskach	57,50	„
Octan sodu	140	„
„ ołowiu	215	„
Oleina zwierzęca destylat	220	„
„ „ saponifikat	210	„
Oleum 20%	19,94	„
Olej lniany	145	„
* Potaż kalcynowany 90/95%	120	„
* Potaż żrący topiony 88/92%	140	„
Pirydyna czysta za 1 kg.	9,75	„
Smoła preparowana	18,75	„
Siarczan amonu	36	„
* Siarczan miedzi	103	„
* Siarczek sodu 60/62%	65	„
Soda amonjakalna	25	„
„ kaustyczna	60	„
Sól glauberska kalcynowana niemielona	14,25	„
Stearyna	220	„
Superfosfat 16%	12,32—12,96	„
Toluol czysty	120	„
Żelatyna techn.	450	„

Ceny powyższe są cenami hurtowemi i rozumieją się za 100 kg. loco fabryka bez opakowania; ceny za produkty oznaczone gwiazdką rozumieją się wraz z opakowaniem.

PRODUKTY WYTWÓRCZOŚCI KRAJOWEJ

Barwniki i półprodukty organiczne:

Sp. Akc. „PRZEMYSŁ CHEMICZNY W POLSCE", Zgierz, tel. Łódź 121-01 i Zgierz 19. Warszawa, tel. sprzedaż 708-09, informacje 894-49 i 56-99.

„WOLA KRZYSZTOPORSKA" Fabr. Chem. Piotrków Tryb., tel. Piotrków Tryb. 165.

„PABJANICKIE TOWARZYSTWO AKCYJNE PRZEMYSŁU CHEMICZNEGO", Pabjanice, tel. Łódź 21-86.

Chlorek wapna bielący:

Akc. Tow. „ELEKTRYCZNOŚĆ", Warszawa, Czackiego 18, tel. 634-94.

Chlorek wapnia ($CaCl_2$):

„ZAKŁADY SOLVAY W POLSCE", Warszawa, Czackiego 14, tel. 711-24.

Farmaceutyczne przetwory:

Sp. Akc. „LUDWIK SPIESS i SYN", Warszawa, Daniłowiczowska 16, tel. Centrala-Spiess.

Gliceryna farmaceutyczna i techniczna:

Sp. Akc. „STREM", Warszawa, Mazowiecka 7, tel. 314-30.

Sp. Akc. Przem. Tłuszcz. „SCHICHT", Warszawa, Nowy Zjazd 1 telefony: 605-77, 605-99.

Gumowe artykuły techniczne:

Sp. Akc. „WOLBROM" Warszawa, Wierzbowa 9, tel. 760-80.

„Pepege", Polski Przemysł Gumowy. Tow. Akc. Grudziądz.

Jedwab sztuczny:

Sp. Akc. „TOMASZOWSKA FABRYKA SZTUCZNEGO JEDWABIU", Warszawa, Wilcza 9a, tel. 875-39.

Karbid:

Akc. Tow. „ELEKTRYCZNOŚĆ", Warszawa, Czackiego 18, tel. 634-94.

Zakłady „ELEKTRO", Łaziska Górne, G. Śląsk.

Klej kostny i skórny:

Sp. Akc. „STREM", Warszawa, Mazowiecka 7, tel. 314-30.

Kwaśny węglan sodowy (bicarbonat):

„ZAKŁADY SOLVAY W POLSCE", Warszawa, Czackiego 14, tel. 711-24.

Novarsenobenzol:

Sp. Akc. „LUDWIK SPIESS i SYN", Warszawa, Daniłowiczowska 16, tel. Centrala-Spiess.

Oleina zwierzęca:

Sp. Akc. „STREM", Warszawa, Mazowiecka 7, tel. 314-30.

Phosphit:

Sp. Akc. „LUDWIK SPIESS i SYN", Warszawa, Daniłowiczowska 16, tel. Centrala-Spiess.

Siarka:

Sp. Akc. „TOMASZOWSKA FABRYKA SZTUCZNEGO JEDWABIU", Warszawa, Wilcza 9a, tel. 875-39.

Słomka i włosie wiskozowe:

Sp. Akc. „TOMASZOWSKA FABRYKA SZTUCZNEGO JEDWABIU", Warszawa, Wilcza 9a, tel. 875-39.

Smoła pierwszorzędowa:

Zakłady „ELEKTRO", Łaziska Górne, G. Śląsk.

Soda amonjakalna, krystaliczna i kaustyczna:

„ZAKŁADY SOLVAY W POLSCE", Warszawa, Czackiego 14, tel. 711-24.

Soda kaustyczna:

Akc. Tow. „ELEKTRYCZNOŚĆ", Warszawa, Czackiego 18, tel. 634-94.

Stearyna:

Sp. Akc. „STREM", Warszawa, Mazowiecka 7, tel. 314-30.

Żelazokrzem 45% i 75%:

Zakłady „ELEKTRO", Łaziska Górne, G. Śląsk.

Członkowie Związku Przemysłu Chemicznego otrzymują „Wiadomości Przemysłu Chemicznego" bezpłatnie.

Redakcja i Administracja: Warszawa, Czackiego 1, telefon 410-14

Wydawca: w imieniu Związku Przem. Chemicznego Rzplitej Polskiej — Dyrektor Związku Inż. EDMUND TREPKA

Redaktor: Inż. TADEUSZ ZAMOYSKI Drukarnia Współczesna, Szpitalna 10